

Bijlage F: Gewichten per jaar berekend

Maakt het uit of we de gewichten uit een bepaald jaar gebruiken, of dat we de gewichten gebruiken uit een combinatiebestand? In deze bijlage bekijken we de resultaten van een aantal analyses waarmee we antwoord kunnen geven op dergelijke vragen. Voor de goede orde: de resultaten waarover gepubliceerd wordt zijn gemaakt op basis van combinatiebestanden.

In tabel F.1 staat een overzicht van de gewichten die de indicatoren zouden krijgen als er een analyse zou worden gedaan op basis van de gegevens uit één jaar (1997 of 2002) , vergeleken met de gewichten afkomstig van een analyse op basis van de gegevens over meerdere jaren (1997, 1999, 2002). Uit de tabel blijkt dat dit nauwelijks verschil maakt.

Tabel F.1 gewichten obv analyses over bestand 97-2002, 97 alleen en 2002 alleen

	1997-2002	alleen 1997	alleen 2002
woningtyp	-0,25	-0,27	-0,24
oppervlakte woonkamer	0,19	0,20	0,18
aantal kamers	0,19	0,20	0,22
eigendomsverhouding	0,29	0,28	0,28
bouwjaar	0,15	0,16	0,16
hobbyactiviteiten	0,11	0,16	0,11
uitgaansactiviteiten	0,57	0,57	0,58
verenigingslidmaatschap	0,32	0,29	0,31
actief lid van een vereniging	0,33	0,34	0,32
vrijwilligerswerk	0,13	0,08	0,11
sociaal isolement	0,41	0,41	0,46
aantal keer sport per week	0,25	0,24	0,19
aantal sporten	0,50	0,54	0,52
vakantie	0,39	0,38	0,43
buitenlandse vakantie	0,23	0,25	0,18
bezit vakantie artikelen	0,19	0,20	0,19
bezit huishoudelijke artikelen	0,22	0,23	0,26
bezit hobby artikelen	0,56	0,55	0,56
bezit abonnement openbaar vervoer	0,20	0,18	0,20
autobezit	0,58	0,58	0,60
VOEG score	-0,20	-0,22	-0,21
aantal van 8 ernstige ziektes	-0,13	-0,10	-0,13
aantal van overige ziektes en aandoeningen	-0,20	-0,21	-0,22

Bron: CBS (POLS-SLI 1997-2002) SCP bewerking ...

In tabel F.2 worden de hiervoor gepresenteerde gewichten gebruikt om leefsituatie-indices te berekenen. Vervolgens wordt gekeken welke leefsituatie-score enkele sociale groepen zouden krijgen bij het gebruik van een index gebaseerd op de verschillende gewichtensets. In de onderste drie rijen is de leefsituatie-score opgenomen die gerapporteerd is in SCP publicaties; het gaat dan om een score die is berekend op basis van een bestand waarin de meetjaren gecombineerd zijn. Overigens rapporteren we altijd afgeronde getallen. In de tabel is 1 cijfer achter de komma weergegeven om duidelijk te maken hoe gering de verschillen zijn.

Tabel F.2: leefsituatie-score voor een aantal groepen op basis van verschillende gewichtensets

gebruikt gewichten uit:		18-24 jaar	24-34 jaar	35-44 jaar	45-54 jaar	55-64 jaar	65-74 jaar	75 jaar of ouder	alleen staand	paar zonder kinderen	paar met kinderen	1 ouder	lage opleiding	middelbare opleiding	hoge opleiding
1997															
	1997	105,3	103,7	105,0	102,5	96,9	90,8	75,3	90,2	99,2	105,2	93,9	91,5	103,5	108,3
	1999	106,5	104,3	105,5	104,2	99,3	91,1	76,7	90,3	101,1	106,5	96,3	92,1	104,9	109,2
	2002	106,4	104,6	105,2	104,9	101,0	93,4	77,5	90,5	101,9	106,8	96,5	91,9	104,7	109,1
1999	1997	105,1	103,6	105,0	102,6	97,2	90,9	75,2	90,1	99,2	105,2	94,0	91,5	103,5	108,3
	1999	106,5	104,3	105,9	104,6	99,5	91,2	76,2	90,2	101,2	106,9	96,3	92,0	105,2	109,5
	2002	106,7	104,8	105,7	105,3	101,5	93,8	77,5	90,6	102,2	107,3	96,8	92,2	105,1	109,4
1997+1999	1997	105,2	103,6	105,0	102,6	97,1	90,9	75,3	90,2	99,2	105,2	93,9	91,5	103,5	108,3
	1999	106,5	104,3	105,8	104,5	99,4	91,2	76,5	90,3	101,2	106,7	96,3	92,0	105,1	109,4
	2002	106,5	104,7	105,5	105,1	101,3	93,7	77,5	90,5	102,0	107,1	96,6	92,1	104,9	109,3
2002	1997	105,3	103,7	105,1	102,7	96,9	90,7	75,0	89,4	99,1	105,6	94,2	91,7	103,5	107,9
	1999	106,4	104,3	106,0	104,5	99,4	91,0	76,3	89,6	101,1	107,1	96,4	92,1	105,1	109,2
	2002	106,8	105,0	105,9	105,6	101,5	93,7	77,0	90,0	102,3	107,8	96,9	92,3	105,4	109,2
gerapporteerd	1997	105,3	103,6	105,0	102,6	97,1	90,9	75,2	90,0	99,2	105,3	94,0	91,5	103,5	108,2
	1999	106,5	104,3	105,8	104,5	99,4	91,2	76,5	90,1	101,2	106,8	96,3	92,1	105,1	109,3
	2002	106,7	104,8	105,6	105,3	101,4	93,7	77,4	90,4	102,1	107,3	96,7	92,1	105,1	109,3

Bron: CBS (POLS-SLI 1997-2002) SCP bewerking

Langere tijdreeks: analyses voor de jaren 1974-1993

De hiervoor uitgevoerde analyses kunnen ook gedaan worden voor een eerdere en langere tijdreeks. We combineren dan de jaren 1974 tot en met 1993 met elkaar.

NB: In die jaren werden niet steeds precies dezelfde indicatoren gebruikt. We kiezen daarom voor een index waarbij alleen de indicatoren worden gebruikt die in alle jaren aanwezig zijn.

In eerste instantie kijken we naar de verschillen in gewichten tussen een index die is gebaseerd op de gewichten uit alleen 1990 en een index die is gebaseerd op gewichten uit een combinatiebestand over alle jaren tussen 1974 en 1993. De verschillen zijn niet erg groot (tabel F.3).

De correlatie tussen een index gebaseerd op gewichten uit 1990 en één gebaseerd op gewichten over het combinatiebestand is zeer hoog .998

Tabel F.3: gewichten op basis van een analyse met gegevens uit 1990 en op basis van een analyse op een combinatie bestand over de jaren 1974-1993

	gewichten van 1990	alle jaren
eigenaar of huurder van de woning?	.45	,41
woningtype	.23	,24
aantal van 8 ernstige aandoeningen	.14	,13
overige langdurige aandoeningen	.17	,22
voeg-score	.21	,15
autobezit	.64	,64
hobby-artikelen	.26	,31
huishoudelijke artikelen	.54	,50
vakantie artikelen	.36	,35
vakantie afgelopen 12 mnd	.41	,39
verricht u vrijwilligerswerk?	.47	,49
beoefent u een sport?	.52	,58
verenigingslidmaatschap?	.42	,42
aantal hobbyactiviteiten	.19	,22
aantal uitgaansactiviteiten	.03	,10

Bron: .CBS (LSO1974-1989; DLO-1989-1993) SCP bewerking..

Als we de hiervoor gepresenteerde gewichten gebruiken om leefsituatie-scores te berekenen (met 1990 als basisjaar), blijkt dat de verschillen verwaarloosbaar klein zijn (zie tabel F.4).

Tabel F.4: leefsituatie-score op basis van de gewichten uit 1990 en op basis van de gewichten uit een combinatiebestand over de jaren 1974-1993

	Indexscore gebaseerd op gewichten uit	
	alle jaren	1990
1974	92.1	92.0
1977	95.8	95.6
1980	98.7	98.7
1983	98.1	98.0
1986	99.0	99.0
1989	100.0	100.0
1990	100.0	100.0
1991	100.7	100.6
1992	100.7	100.7
1993	101.1	101.2

Bron: .CBS (LSO1974-1989; DLO-1989-1993) SCP bewerking..

Stel dat ieder jaar de index opnieuw berekend zou worden, voor dat jaar alleen, dan veranderen de gewichten zoals is weergegeven in tabel F.5. In de tabel is te zien dat het gewicht van "een aantal uitgaansvoorzieningen" door de tijd heen daalt en dat het gewicht van de indicatoren die meer betrekking hebben op de financiële kant (vooral het woningtype, maar ook bezit van consumptiegoederen) is gestegen ten koste van de indicatoren die meer op de sociale kant gericht zijn (vrijwilligerswerk, verenigingslidmaatschap).

Het is lastig om aan deze trend conclusies te verbinden omdat de analyses betrekking hebben om een uitgekilde versie van de leefsituatie-index, aangezien uitsluitend indicatoren in deze analyses meedoen die voor alle jaren beschikbaar zijn.

Tabel F.5: veranderingen in de gewichten van de indicatoren van de levenssituatie-index als elk jaar een nieuwe index berekend zou worden

	1974	1977	1980	1983	1986	1989	1990	1991	1992	1993
eigenaar of huurder van de woning?	0,24	0,35	0,34	0,31	0,37	0,39	0,45	0,43	0,45	0,42
woningtype	0,05	0,08	0,20	0,26	0,26	0,28	0,23	0,25	0,25	0,29
aantal van 8 ernstige aandoeningen	0,12	0,07	0,06	0,10	0,13	0,15	0,14	0,13	0,15	0,14
overige langdurige aandoeningen	0,25	0,23	0,33	0,28	0,31	0,23	0,17	0,24	0,18	0,20
voeg-score	0,14	0,22	0,14	0,16	0,10	0,20	0,21	0,14	0,18	0,14
autobezit	0,58	0,62	0,65	0,40	0,65	0,66	0,64	0,66	0,65	0,67
hobby-artikelen	0,38	0,41	0,29	0,32	0,32	0,25	0,26	0,29	0,28	0,30
huishoudelijke artikelen	0,41	0,38	0,54	0,46	0,50	0,55	0,54	0,52	0,52	0,52
vakantie artikelen	0,33	0,38	0,43	0,35	0,39	0,36	0,36	0,39	0,35	0,37
vakantie afgelopen 12 mnd	0,39	0,31		0,36	0,34	0,36	0,41	0,40	0,41	0,42
verricht u vrijwilligerswerk?	0,52	0,50	0,46	0,50	0,50	0,47	0,47	0,44	0,46	0,45
beoefent u een sport?	0,64	0,59	0,59	0,60	0,58	0,48	0,52	0,57	0,53	0,52
verenigingslidmaatschap?	0,44	0,48	0,41	0,46	0,41	0,43	0,42	0,40	0,40	0,40
aantal hobbyactiviteiten	0,24		0,13	0,17	0,12	0,21	0,19	0,24	0,24	0,26
aantal uitgaansactiviteiten	0,18		0,13	0,12	0,08	0,04	0,03	0,03	0,04	0,01

Bron: CBS (LSO1974-1989; DLO-1989-1993) SCP bewerking

Tot slot kijken we naar wat er gebeurt met de gewichten als we telkens een jaar toevoegen aan het bestand. Het combinatiebestand bestaat dan uit het aantal voorgaande jaren +1. In de tabel betekent 1977 dus 1974+1977.

We zien dat langzaam de eigenwaarde toeneemt (zie tabel F.6). Ook zien we nu weer dezelfde ontwikkeling bij de afzonderlijke indicatoren als hiervoor werd geschetst (bij de situatie waarbij elk jaar een nieuwe analyse is gedaan die alleen betrekking heeft op dat jaar): een toenemend belang van de meer materiële indicatoren en een afnemend belang van de minder materiële indicatoren. Ook nu geldt weer de opmerking dat het hier gaat om analyses met een beperkte set indicatoren (alleen de indicatoren die voor alle jaren beschikbaar zijn)

Tabel F.6: gewichten wanneer er steeds een jaar wordt toegevoegd (1977 is dus een combinatiebestand over de jaren 1974+1977)

	1974	1977	1980	1983	1986	1989	1990	1991	1992	1993
Eigenwaarde	0,291	0,280	0,285	0,299	0,300	0,300	0,300	0,302	0,302	0,304
eigenaar of huurder van de woning?	- 0,24	- 0,31	- 0,36	0,35	0,36	- 0,37	- 0,38	- 0,39	- 0,40	- 0,41
woningtype	0,05	0,08	0,12	- 0,11	- 0,14	0,16	0,18	0,19	0,20	0,21
aantal van 8 ernstige aandoeningen	0,12	0,10	0,08	- 0,09	- 0,10	0,11	0,11	0,12	0,12	0,13
overige langdurige aandoeningen	0,25	0,23	0,26	- 0,25	- 0,25	0,24	0,22	0,22	0,21	0,21
voeg-score	0,14	0,18	0,16	- 0,18	- 0,17	0,17	0,18	0,17	0,17	0,16
autobezit	- 0,58	- 0,61	- 0,66	0,65	0,65	- 0,65	- 0,65	- 0,65	- 0,65	- 0,65
hobby-artikelen	- 0,38	- 0,38	- 0,36	0,36	0,35	- 0,33	- 0,32	- 0,32	- 0,31	- 0,31
huishoudelijke artikelen	- 0,41	- 0,42	- 0,50	0,48	0,49	- 0,49	- 0,50	- 0,51	- 0,51	- 0,51
vakantie artikelen	- 0,33	- 0,36	- 0,48	0,34	0,36	- 0,36	- 0,35	- 0,36	- 0,36	- 0,36
vakantie afgelopen 12 mnd	- 0,39	- 0,34	x	0,32	0,33	- 0,33	- 0,35	- 0,36	- 0,37	- 0,38
verricht u vrijwilligerswerk?	- 0,52	- 0,52	- 0,50	0,52	0,52	- 0,51	- 0,51	- 0,49	- 0,49	- 0,48
beoefent u een sport?	- 0,64	- 0,60	- 0,60	0,62	0,61	- 0,60	- 0,58	- 0,58	- 0,57	- 0,57
verenigingslidmaatschap?	- 0,44	- 0,52	- 0,38	0,41	0,42	- 0,42	- 0,42	- 0,42	- 0,41	- 0,42
aantal hobbyactiviteiten	- 0,24	x	- 0,16	0,19	0,18	- 0,19	- 0,19	- 0,21	- 0,21	- 0,22
aantal uitgaansactiviteiten	- 0,18	x	- 0,10	0,11	0,10	- 0,09	- 0,08	- 0,07	- 0,07	- 0,06

x: indicator niet aanwezig in dat jaar

Bron: CBS (LSO1974-1989; DLO-1989-1993) SCP bewerking.

Wanneer we met deze analyse een index berekenen en het jaar 1974 als basisjaar nemen, zien we dat er weinig veranderd in de score voor de eerdere jaren, ondanks dat er telkens een nieuw jaar wordt toegevoegd.

Tabel F.7: aan elke reeks wordt een nieuw meetjaar toegevoegd

	1974	1977	1980	1983	1986	1989	1990	1991	1992	1993
1974	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1977		103,2	103,9	103,5	103,5	103,6	103,6	103,7	103,7	103,7
1980			106,7	106,9	106,8	106,8	106,8	106,7	106,7	106,7
1983				106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0	106,0
1986					106,9	106,9	107,0	107,0	106,9	106,9
1989						107,8	107,9	107,9	107,9	107,9
1990							107,9	107,9	107,9	107,9
1991								108,6	108,6	108,6
1992									108,6	108,6
1993										109,1

Bron: CBS (LSO1974-1989; DLO-1989-1993) SCP bewerking.